

مدیر: ابن السری
احمد جودت

مؤسس: ابن السری
مصطفی نامق

آشیان

ادبی، علمی، سیاسی، اجتماعی، فنی، اخلاقی هفته‌لق مجموعه‌در.

پنجشنبه

ایکذبی جلد

نومرو ۲۰

برنجی سنه

۵ محرم ۱۳۲۷

۱۵ کانون ثانی ۱۳۲۴

مندرجات

ایکذبی بیت عبدالحق حامد	امام غزالی ابن حازم فرید
مایسندی پنجره‌مزدن حسین سیرت	بایراق سلیمان بحری
بونلر کیملردر علی سعاد	شویه‌نہاؤور عاقل قویونجو
فاسنی بر مناقشه جیل	قادرین روحی جیل سلیمان
عشق احمد هاشم	عفو مشتاق

استانبول

محل ادارہ: جفال اوغلندہ ادارہ مخصوصہ

جفال اوغلندہ ایاصوفیہ جادہ‌سندہ: «مطبعہ خیرہ وشرکاتی»

۱۳۲۴

امام غزالی

— مابعد —

غزالی، شامده اون سنه اقامت ایتش و بونک اکثر مدتی شیخ نصر المقدسینک زاویه سنده کیرمشدر.

طبقات شافعیه دن بعضیلری غزالینک شیخ مقدس ایله ملاقات ایدمه دیکنی وزاویه مذکوره یه ورودی یوم وفاته تصادف ایتدیکنی سویلرلر. کویا غزالی زاویه مذکوره یه کلدیکنده طایفه علومدن برجامت درحال یدمقدسنی تقییه باشلارلر؛ هنوز کنديسنی طانیمان بویه برجامتک تعظیمندن حیرت ایدرهک سببی سؤال ایدر. آنلرده: شیخمز بوکون وفات ایتدی. بزه، بنی دفن ایندکدن صکره زاویه یه عودتکزده بر اعجمی یه تصادف ایدم جکسکز، سلامی تبلیغ ایدکز، بوندن صوکره اونندن تعالیم علوم ایلککز. « دیمشدردر. فقط وقعه مذکورده یی بروثیقه معتبره اولمق اوزره قبول ایدمیز. چونکه شیخک وفاتی ۴۹۰ و غزالینک قدسندن شامه عودتی ۴۸۹ بولمسنه کوره ملاقاتلری آشکاردر. از جمله؛ شیخ امام الذهبی ده بونی تأیید ایدیور.

موسیوپول رالیس دییورکه: « ذکای خارق العاده سی هیچ برمسلك فلسفی یی قبوله میل ایتیموردی. » حکیم ابن رشد و بعض مستشرقلرده او یله سنویلیور. ابن رشد، « فصل المقال فیما بین الشریعة والحکمة من الاتصال » رساله سنده ینلرنده موجب مناقشه اولان مسائلی توضیح و برطاقم تنقیدات سرد ایدیور. « غزالی کتابلرنده بر مذهبی التزام ایتدی. اشاعره ایله اشعری، صوفیه ایله صوفی، فلاسفه ایله فیلسوف اولدی. » دیور. ابن رشدک « یومایمان اذا لاقیت ذایمن. وان لقیته معدیاً فعدنانی. » بیتنی ایرادی ده بونی تأیید ایدر. فی الحقیقه آثار غزالی تدقیق ایدیله جک اولورسه دهاسی برمسلك فلسفی یی

قبوله متمایل اولمادیکی کوریلور . وبوندن غزالینک مسلکسنزلکی آکلاشلمز . چونکه غزالی کورییوردی که فلسفه دییه اورتیه آتیلان شیر ، دائماً تبدله معروض وداًما یکدیگری ناقض ! حالبوکه شدید بر ذکا ، شدید بر نظر ، حارق العاده بر فطرت ، مفرط بر قوه ادراک ، قوی بر حافظه ، خلاصه حریت فکر صاحبی اولان غزالی ، اويله هر کوردیکی شیئی بر صورت عامیانه قبول ایده مزدی . اینجه الکندن کچیرر ،قبوله شایان کوررسه آیر ، خلافي تقدیرنده تنقید ایدردی .

واقعا موسیو بارون قارادووو وامشالی مستشرقین بونی تربیه عائله ناک تأثیرینه عطف ایدیورلرسه ده بوکبی تحکیمک هیچ بروقت علت اوله میه جغفی ده اعتراف ایدیورلر . طبعییدرکه انسان وجداناً برشیدن امین اولق ایچون اوشیئی اساسندن تحلیل ویکیدن ترکیب ایتک ایستر . غزالی ده بویله بر لزوم حس ایدیوردی . عقل بوندن دائماً ممنون و متشکر قالیر وداًما انی محافظه ایتک ایستر . ایشته غزالی ، بر غایه خیال کبی کندیسندن اوزاقلاشان بر نتیجه امنیت بخشایی الده ایتک ایچون قواعد فلسفیه یی قبول ایتکدن ایسه اوکا بر نظر تنقید ايله باقغی ترجیح ایتدی . مثلاً بوکون اشیانک تبدلات و تحولات دائمه و متعاقبه یه معروض بولندیغی غیر قابل انکار بر نظریه در . وبونی بزه ترقیات و تدقیقات فیه وعالیه اثبات ایدیور . «حقائق الاشیا ثابته» نظریه فلسفیه سی بو حکمدن خارج طوتولمیلدر . بز دیمک ایسترزکه برنجی قوه محاکمه یی ایکنجی قوه محاکمه رد و جرح ایدر . بو اسبابه بناءً غزالی ده تحریر حقیقت ایچون مسالک فلسفیه یه سلاح تنقیدی تشهیردن چکینمه دی .

بارون قارادووو اثرنده :

En abordant gazalis, nous arivons devant une figure notablement différante de celle que nous avons rencontrées jusqu'ici; et-ce ci encouragera peut-être lelecteur. je crois que cette figure nous paraitra plus familière et moins éloignée de nous. Elle est sans doute encore très orientale et entourée de l'aurole d'un mysticisme intense, capable d'imposer avec modernes amateurs de mystique comme l'illumination. الح.

ديهرك فلسفه غزالی بي حکمدين اسقاط ايده ميور . ديورکه « غزاليده شمدی يه قدر تصادف ايتديکمز ... چهره لردن باشقه برسيما کورسيورز . بوزه ، عموميتله ، دها صميمي وديکر چهره لردن دها مونس کليور . » بالعکس ، صرف حقیقه تعقيب و اوغايه پيشنده طولاشان بومعلم اخلاقک سيمای علوبسنده کی نباهت نورانيه بز شرقليره دها مونس ، دها صميميدر . بونی مؤلف تقدير ايتش اولمی که « مع هذا شرقه مخصوص طورلر ، ينه باقيدر . » ديورم فقط بوطورلر بزم مدار افتخارمن ، اعصاردن اعصاره نقل ايديلن بقیه اجداد ، مخصوصات مليه مزدر .

غرييدرکه وجودلری بولندقلری عالمه برزينت کرانبهاراولان بوکي ذوات عاليه بي غريلير المزدن المق ايستدکلری خالده بز ايچمزدن آتمق ايسترن . حتی ابو عبدالله المازری يه امام غزالی ايله احياء العلومدن سؤل ايديلنجه « بن ، امام غزالينک کتابی اوقومدم ، فقط تلميدلرينی کوردم . هر برندن صور متنوعه ايله الديغم معلوماته کوره غزالی اثرنده موخدين ، فلاسفه ، متصوفه ، اصحاب اشاراتک سوزلرينی جمع ايتش و کتابی مذاهب مذ کوره بيننده متردد بولمشدر . علم فقه و اصولده يد طولاسی واردی . علم کلامده آثاری موجوددر . فقط متبحر اولمايوب حقایقه هجومی تسهيل ايچون فلسفه بي تتبع ايتمشدر . فلاسفه ايسه خواطرله تمشيت امور ايدرلر ، بناء عليه سوزلری مدار احتجاج و حکم شرعی يه مقيس اوله ماز . فلسفه غزالی ايسه اين سينانک تدويناتنده کوريلور . احیاده کی احاديث ايسه موضوعدر . الخ . » ديور . ابوالوليد الطرطوشي ابن مظفره تحاف ايتديکی رساله سننده عين طرزده تنقيد اتده بولنوب « تصوفدن بی خبر بولندينی خالده احیاسنی یازهرق قوردینی بنا کندی اوسته دوشمشدر . طریق علمادن آریله رک زی علماده کورینن برکروهه قارشمشدر . تصوفه تمایل ایتکله علمانی تخطئه ایدرک بو باده کی جرأتی فقها و متکلمینی طعن درجه لرینه قدر یوکستمش و دیندن انسلاننه رمق قالمشدر . » ديور . تعريضات واقعه عموميتله مصالح مسئله سيله مقایسه مذاهبده

بولنديغى صروده بعض مسائل مالكيه يي تضعيفدن متولد نفرته مستنددر .
بوکا اسباب سائرده انضمام ايتشددر .

مسلك غزالي، حقايق تعميق؛ مسلك مازري، ظاهره معطوف اولديغندن
شوتباين افكار وجوده كلىشددر .

تعريضات واقعه تحليل ايديله جك اولورسه غرضه مستند اولديغى اظهار
ايدر . اولاً احياء العلومى كورمديكى ادا ايتديكى حالده بوراده كى احاديثك
موضوعيتنى بيان ايتمى يكديگرينى مناقضدر . ثانياً برشيده يقين حصولندن
صوكره تنقيد ايتك ايجاب ايدركن فلان وفلانندن ايتشدم كى مطالعة سطحيه
زمين تنقيد مساعده اوله ماز . ثالثاً مجرد سماع ايله برشحصك عقیده ومسلكي
حقنده حكم قطعى ويريله مز . اثاريله بر موقع مهم وممتاز اشغال ايدن بولند
حجت عرفانك سماعه مستنداً اتهامى جائز اوله ماز . رابعاً معارضك موحديندن
مرادى توحيد الهيدده بولنانلر ايسه اسلاملر اودائرة توحيدك ايلك طبقه سنى
تشكيل ايدولر . خامساً متصوفه يي موحدينه عطف معانسه در . چونكه عطفندن
مقصد، صوفيه نك مسلم اولمديغى ايهام ايسه بو، قبول ايديله مز . مقصد، اهل
توكل ايسه بوده مسلمينك اك خيرلى فرقه لرندندر . (بوراده توكل، مدارانتعاش
اوله جق اسبابه تشبثدر . يوقسه عظالت دكلدر .) طائفه الحاد وحلوله منسوب
بروحدت مطلقه مقصود ايسه اثار غزاليدده بوشرذمه الحادك آثارندن برشى
يوقدر .

« علم كلامده متبحر دكلدر . » فقره سنده كلنججه : بونى تسليم ايتكه برابر
ديرزكه بو علمده كى رسوخى غير قابل انكاردر . متبحر دكل، سوزى علوم سائرده
ده كى كالاتنه نسبتادر .

« فن كلامده استبحارندن مقدم » دنيور . بوده شايان قبول دكلدر . چونكه
« المنقذ من الضلال » نده فلسفه دن مقدم علم كلامه توغلى مصر حدر .

خصوصيله علم كلامده متبحر اولمديغى سويلد كدن صوكره قبل الاستبحار
فلسفه ايله مشغوليتنى ادعاسى متناقض دكليدر ؟

فلسفه غزاليه « ابن سينا فلسفه سى » ديتمى ده سماعه مستند بر خطاى

دیگر در. ابن سینا، فلسفه ده مشارالیهک شیخی دکدر. المنقذ من الضلاله ایسه بوکا شاهددر. بوفلسفه نك معقبی اولسه یدی «تهافت» نده سلاح تنقیدی ابن سینایه چویرمزدی. معترض ناصل اولیورده اثارینی اوقومدینی بر ذاتك فلسفه سنی ابن سینانك تدویناتنده بولیور؟ یوقیه اثار غزالی بی اوقودم دیمك فضیلتیه، کالات اجتهدیه لرینه برنقیصه می ایراث ایدم جکدر. هله طرطوشینك کتله تفوهاتی صفت علمایه یاقیشدیرد مز. مازری، اندلسیلیرك احیاء العلومی یاققدقن صوکره اونی اللرنندن براقدققرینی بیلمیورمی. حتی:

ایا حامد انت المخصص بالحمد

وانت الذی علمتنا سنن الرشد

وضعت لنا الاحیاء تحی نفوسنا

وینقذنا من ربة المارد المردی

ترانه مدحیه سنی انشاد ایدنلر اونلر دکیدر؟

واقعا احیاء العلومده اسنادی اولمیان احادیث وارددر. امام ابن سبکی طبقاتنده بونلری جمع ایتدیکی کبی ده برچوق مدار اعتراض مسائل ایله امام مشارالیهک فتوالرینی بیان ایتشددر.

*
* *

موسیو پول رالیس دیور: «غزالی، عزالتنده اولدینی قدر مسعود برزمان کچیرمدیکنی سویلر، وعزاقی سور. اسلامیتك اخلاقه تعلق ایدن قسملرینی تهذیبی صوکره درجه ده تخیل!! ایدیوردی. نیسابور دارالفنوننه معلم تعیین ایدمك ایستلمش ایسه ده اوزون مدت عدم قبولده اصرار ایلمشدر. فقط نظام الملک زاده اسلامیتك ذکسندن استفاده ایتسی الزم اولدینی و بوده بروظیفه بولندیغنی سویلمسی قبولنه وسیله اولمشدر. غزالی، افکار عالییه اصحابندن، مشهور برادیب، سخی وحمیترور برکیمسه ایدی. فرق اسلامیه آردسنده «رابطه عمومیه ووصیمیه تأسیسنه چالیشدی.» فی الحقیقه غزالی پارلاق بر فکره مالکدی، فرق اسلامیه آردسنده کی تشتت آرای قالدیرمق و بوصورتله اسلامیتی بر شاهقه علویته

یوکسلتمک، ادیان سائرده تفوقنی اثبات ایتمک، اونک یکانه غایه آمالی ایدی .
فقط غزالی ارباب نفاقدن قورقه رق ایلری کیده مدی . بونکه برابر نه کی
تعرضلره هدف اولدیغی میدانده در .

احیاء العلومده « الفت وعزالت حقنده کی مطالعاته نظراً طرفکار انزوا
بولدیغنی صورت قطعیده ادعا ایدمیز . چونکه بو بایده آرای فلاسفه یی
و ادله سنی بیانندن صوکره غزالی دیورکه : بو، مسلمدرکه بشریت مصالح دینییه
و دنیوییه سنی یکدیگریک استعانه سیله اقامه ایدر . بوده ناس ایله الفت و انسیتیه
و هر حالده تعلیم و تعلم، نفع و انتفاع، تأدیب و تأدب، تواضع و تجارب کی حصائل
ممدوحه معاشرته متوقفدر . مثلاً برکیمسه حکیم، فاضل اولسون . گوشه نشین
عزالت اولورسه بونک نه علمندن ، نه فضلندن استفاده ایدیلور ؛ ولو که صالح
و متقی اولسون، چونکه علم باشقه، عمل باشقه .

علمده منفعت عامه واردر ، باشقه برینک استفاده سی لازمدر . عملده فائده
ایسه عمومه تعدی ایتمز، شخصیدر . دیور . وعزالت و الفتده اعتدالی توصیه
ایدیورکن موسیو رالیسک غزالی یی عزالته مائل کورمسنه تعجب ایدیورز .
حقک عدم تعددی مسئله سندمه متصوفه ایله تمثیل و تنویر مدعایه کیرشمسی
جهتیمی غزالینک عزالته تمایلی ارا نه ایدیور ؟

موسیو رالیسک « اسلامیتک اخلاقه تعلق ایدن جهتلرینی الخ » سوزی
ایسه پک غریبدر . اسلامیت ذاتاً بر اخلاق مجسمه در . اخلاقه منافی نقطه سی
یوقدر . اسلامیت نامی آلتنده کوسترلک ایستین اعجوبه لری غزالی، رد ایتمش
و اخلاق اسلامییه تدوین ایلمشدر . بوجهت ، موسیو رالیسکده تحت
اعترافنده در .

احکام شرعیه من هر دورلو تقیصه دن وارسته در . خلاف کیرانک بیان ایتکری
برطاقم مناسبتسز حکایات، تفوهات ، صرف غرضه مستنددر . نظرلری تعمیق
حقایقه معطوف بولمیانلر بوکی سطحی شیلری اعتراضلرینه مدار اتخاذا ایتشلردر .
بونلرک ایسه احکام شرعیه و اخلاق اسلامییه ایله مناسبتی یوقدر .

غزالی ایسه زماننده اخلاق نامی تختنده کی هزلیاتی رد ایتمش و یازدیغی

اثر لرنده پك متين بر اساس اتخاذ ايتشدر. يوقسه اسلاميتك اخلاقه متعلق محتاج تهذيب جهتلى يوقدر كه بونك اصلاحى موضوع بحث اولسون .

بالعكس موسيو راليس
غزالي بي مظهر اخلاق اولمق
اوزره كوستر مش اولسه يدي
حقه مقرون برسوز سويلمش
اولوردى . حالبو كه مصلح اوله رق
كوسترمى بزي بومطالعه يه
ايتدى .

موسيو راليس ديور :
« محاصملرينك فكريني حسن
صورتله تلقى وداثما لسان تراحتله
تنقيد، غزالينك وظيفه اساسيه سي
ايتدى . »

او، معارضه و مناقشه لرنده
اصول مناظره بي اخلاق ايتمز ،
اساس مقصدي حسن صورتله
تعقيب و حل ايدردى . ذاتاً مناد
قشه نك ده بويله اولمسي ايجاب ايدر .
(مابعدى وار)

ابن حازم :

فريد

تمثال حيات

- فكرت وریشه نه -

- بكا تمثال عمرى ياز . . .

- ديكله :

اوسى پڑمرده ، مست لايعل
بر حريف . . ايشته بيك مشقتله
يورويور ، هر نظر جه مستقل

بر قيات كه بعض خنده كنن
دوشبور ، قاليبور ، خوردانيور ؛
بعض اطرافه چاربارق كريان
چهره زردى متصل قانيبور . . .

- ايسقه مم بن بولوح پامالى .

بكا تمثال عمرى يازسن . . .

- كل ،

كل ده باق ، سيري پك فناده دكل ،

چوق ده دقتلى باقه ، شويله چكيل
اوسى پڑمرده مست لايعل
بر حريف ، عمرك ايشته تمثالى ! . . .

سلانيك - ياليلر ۲۰ حزينان ۳۲۴

على جانب

